

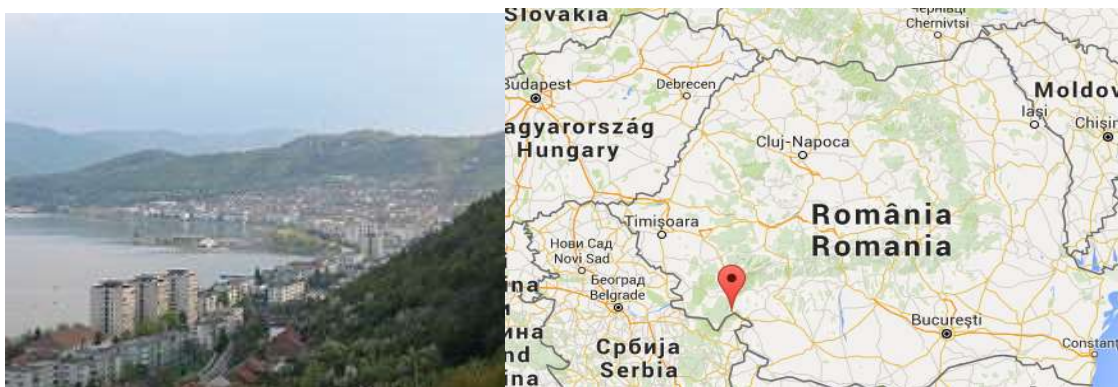
Rok 1916 zůstane na věčné časy hanbou Rakouska Uherska, které prolilo slovanskou krev, vzalo matkám děti sotva osmnáctileté a hnalo je s krutostí na jatka proti jicnům děl. Ó ti zločinní Habsburkové, kteří tisíce mladých statečných hochů postavili na bratrovražedný boj, na potravu pro děla. Buď prokleta Rakousko, buď tisíckrát prokleta! Vaše zločiny zůstanou co příšery v duších všeho lidstva, krev prolitá a slzy, které tekly na bojišti i doma, nevykoupíte nikdy!

Více jak před 18 lety, 11. května 1916 rakouská monarchie vzala první 18-leté hochy matkám, aby doplnili díry rozbitých pluků a Rakousko potřebovalo k znovu na jatka bojiště ohromné množství lidského masa. Tak jako mnoho jiných, i já, holobrádek sotva 17letý, byl uznán c. a k. dráby za schopného, za císaře Franze Josefa a Rakousko odevzdat svou krevní daň. Státisíce obětí odcházelo na bojiště, v srdci vztek, pěsti zaťaté a v duši smutek. Vzbouřiti se bylo marným hrdinstvím. Znamenalo to postavit se ke zdi nebo rozbít lebku pažbou pušky pohůnkovi Franze Josefa. Znamenalo by to stejně smrt a jámu, snad s trochou hašeného vápna. Rakouská soldateska na ukojení svých chťičů potřebovala k vývozu na jatky ohromné spousty lidského materiálu.

Jako Čech jsem byl přidělen k maďarskému pluku č. 76, který tou dobou byl ve Vídni. Po čtyřmedělním výcviku pohůnky Franze Jozefa odjíždíme do Maďarska, města Pětikostelí (Pécs pozn. PK).

Odtud dále pak na rumunské hranice do města Oršavy (Orșova pozn. PK).

Po celé hranici rakousko-rumunské se horečně pracuje na zákopech a drátěných překážkách. Dosud nám není známo, co se bude dít. Konečně máme rozkaz rozvinouti se v bitevní linii a být připraveni.

Nadešel 26. srpen 1916. Rumunsko vypovědělo válku rakouské monarchii. Ihned po podání ultimáta dopadly první dělové střely rakouské na klidné obyvatelstvo rumunské. Rakouský generální štáb žene statisíce vojáků, vysílených válečnými útrapami i hlady, na jatka proti ostatním překážkám a tisíce střel chrlených proti nám konají pekelné dílo v řadách nevinně odsouzených vojáků na smrt. Toť tanec šilenců. Železné pilulky granátů rvou těla v cáry a beztvárovou hmotu. Všechno úsilí rakouského generálního štábu zdolati nepřítele úplně selhalo.

Dobře opevněné posice Rumunů chrabře vzdorují nátlaku rakouských podmanitelů a mstitelů. Marně rakouský štáb žene nové a nové síly na jatka. Rumuni energicky odrážejí několikrátý a marně zoufalý útok Rakušanů. V ohlušujícím rachotu střel ječí rumunské polnice, jejich signál ke generálnímu útoku. Od samého pravého břehu Dunaje, asi 600 metrů proti nám, je vidět hadovitě se pohybující zeď rumunské první linie.

Vzdálenost mezi oběma liniemi je stále menší. Rakouské a rumunské střely na obou stranách fronty plně zasahují živé terče. Řady lidské zdi povolují, ztrácejí na své mohutnosti, rozhodnosti strašlivých zbraní – kulometů. Bajonety se na puškách lesknou strašidelně v záři vycházejícího slunce. Na celém úseku v šíleném tempu rozpoutaného boje je slyšeti „Hurá-urá-urá!“. Bajonety vbodnuté do těla a kostí příšerně chrastí, střely dělové s ohlušujícím třeskotem odráží a mrzačí, co dělá člověka člověkem a člověk v té chvíli se stává krvelačnou bestií. Děs a hrůza mne jímá.Všude kol dokola plno raněných, tupě ležících i řvoucích v bolestech, silně zakrvácených a zablácených, s utrhanými údý. Stovky zabitých vojáků leží ve všech možných pozicích, v rukách křečovitě semknutých drží pušku s nasazeným bodákem a spí věčný klidný spánek. Škoda vás, mladé životy! V hlavě mi víří spásná myšlenka: „Zajetí“!

Rakouská linie pod tlakem Rumunů je prolomená a rakouské trubky ječí k ústupu. Rozhlížím se, můj cíl je stále vepředu. Proplétám se drátěnými

překážkami, zahazují prokletou a nenáviděnou rakouskou veteš. Zvedáme ruce radostně do vzduchu a již stojíme tváří v tvář – já Austriak, a on, Rumun. Hledíme na sebe a slova nemůžeme pronést – on, ani já. Usmíváme se, ale srdce oběma nám pekelně bije. Bojíme se jeden druhého, až konečně Rumun vystihne mé odzbrojení, podává mi ruku a já mu ji přátelsky a srdečně tisknu, tím okamžikem stáváme se kamarády.

Začínáme rozhovor, ale nijak se nemůžeme domluvit. Rázně ukazují rukama, že chci tam k nim, dozadu. Kolega Rumun pochopil moji rukomluvu a svým „Hajda!“ vede moji maličkost jako válečného zajatce dozadu, za frontu. Rakouská obrana po mrzkém výprasku na celé frontě ztichla a jako zmrskaní psi běží za maďarské hranice. Rumunské dělostřelectvo je dosud v plné práci a jejich železné pilulky posílají pozdravy Rakušanům. Stráž mě doprovází až k rumunské baterii, kde mě předává veliteli. Velící důstojník této baterie je hezký, mladý a statný důstojník. Pozorně si mě prohlíží, mluví na mě něco a při tom rukama dělá všelike posunky. Já pochopil, že ptá se jaké jsem národnosti. Na jeho otázku odpovídám, že jsem Čech a ne Austriak.

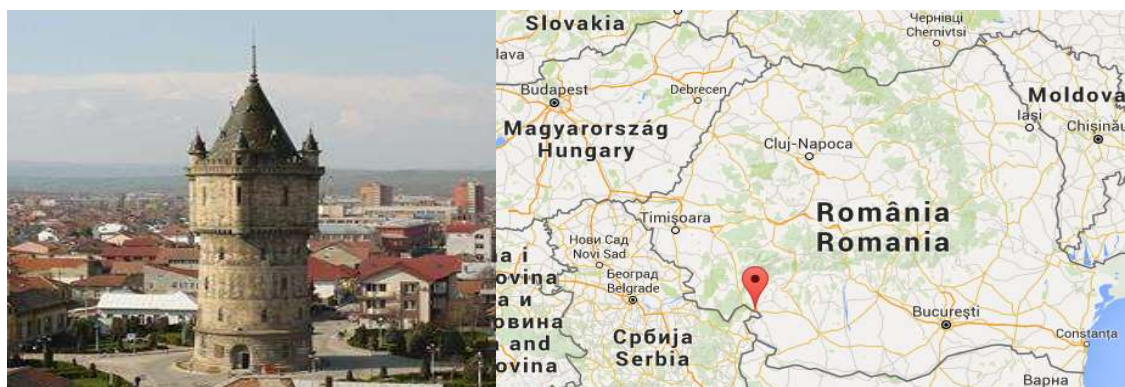
Bohužel, Čech pro něho znamenal španělskou vesnici, opět se ptá: „Unger?“ a já zase „Čech, ne Maďar“. Konečně po dlouhé tahanici mi napadá a říkám, že jsem Srb. Slovo „Srb“ asi třikrát si promlouvá sám k sobě, opakuje opět „Srb“, aby lépe pochopil, že jsem Slovan. Ale se špatnou jsem se potázel, něco mi vykládá a já jemu nerozumím, náhle se rozpráhl, a nežli jsem se mohl vzpamatovati, vtiskl mi několik notných facek, že opravdu v téže chvíli jsem nevěděl, čím vlastně jsem. Po takovém bratrském pozdravu do zajetí jsem nezatoužil, také jsem přišel k přesvědčení, že není radno chlubit se cizím peřím. Velící důstojník rumunské baterie myslel, že jako Srb nemám bojovati proti spojencům. Také daleko za rumunskou frontou leží nebo sedí ranění vojáci a hlasitě nařikají. Mrtví vojáci rumunští jsou dáváni do řad a jejich spoluvojáci si je v strnulém postoji prohlíží, pravděpodobně klejí nám - ač neprávem... To je válka... Šťastní a živi se zbytky austrijské armády se pomalu trousí z rakouských okopů, ohmatávají své údy, s jídášskou radostí jdou račím krokem, proplétají se drátěnými překážkami a hnány vpřed hlídkami hodně daleko do zadu za frontu, do zajetí. V dálce vidíme, jak celý důstojnický štáb i panem majorem 76. pluku na koni, ten náš dobrý c. a k. Austriják, přijíždí co zajatec a zdá se nám, že vypadá nějak ztrápeně, sedí na valachu jako zmoklá slepice. Kam se poděla jejich nezkrotná, vypínavá rakouská mohoucnost, jejich panovačnost je v zajetí ta tam.

Jdou ustrašení, oči všech oficírů štábu Franze Josefa nejistě těkají po všech zajatcích Jeho Veličenstva, hledí blbě před sebe jak zpráskaní psi. Však věru dobře, že měli dobré ochránce – rumunské vojáky. Kdo ví, zda-li by vyvázli se zdravou kůží za rakouské chování proti nám Čechům na frontě. V zajetí jsem kus jako kus. Pán jako kmán, všichni jsme si rovni. Stráž nás staví po čtyřech a dobře nás šacují. Veškeré střelivo je nám odebráno, kdo jaké dosud měl, a hlavně peníze, hodinky, prsteny, prádlo, přikrývky, nože, kdo má

dvoje boty, jedny jsou mu sebrány a jiné všelijaké amulety. Rumunské strážce vše odklízí a nám najednou je prapodivně, vždyť některé věci byly nám tak drahé, byly to památky, které upomínaly na daleký domov, na ty, kteří s bolestí kdysi se s námi tam daleko doma loučili...

Po této šacovací proceduře, v počtu asi 2.000 mužů rakouské armády, nyní již jako „*Prisonniers de guerre*“, jsme vedeni silnou stráží do zázemí. Hrozí nám rakouská první linie, ta krvežíznivá bestie, před sebou neznámý cíl, nevíme co bude dál... Všichni Češi jdeme dohromady, je v nás silná oposice proti straně přívržencům Jeho Veličenstva. Také břehy Dunaje nám mizí ze zraků a z jeho protějšího břehu začíná dělostřelectvo odstřelovat náš zajatecký oddíl. To hlídky bulharského dělostřelctva, v domnění, že Rumuni soustředí vojenské formace k útoku na jejich posice.

Za deštivého dne táboříme před **městečkem Turnu Severinem** (*Drobeta-Turnu Severin, pozn. PK*)

Sedíme v blátě, promočeni na kost, v žaludku prázdně... Po celonočním čekání na silnici v blátě, před polednem jsme se dostali do připraveného zajateckého tábora obehnaného ostnatým drátem, ale zato v suchu a s pohodlným vyspáním na slámě, po dlouhé době vysvlečení, v tichu, bez koncertu železných oblud. Každé chvíle přijde nějaká prohlídka, prohlíží si nás jako exotickou zvířenu, přepočítávají nás a opět začínají, tam kde začali. Sepisují naše nacionále, hodně zkomoleně, takže ani sami sobě nevěří, co napsali. Konečně nastal kýžený okamžik. Strážce, hlasitě křičíce, staví nás do řad jako školáky, dva a dva, a více jak po čtyřech dnech dostali jsme šálek rajské polévky a bochníček, skutečně bílého jako křída, chleba. Vzpomínáme na prožitou trpkou událost, na všechny doma.

Strážce, k nám zajatcům, chovají se velmi odměřeně. Nevěří nám, každé provinění ostře trestají, jak karabáčem nebo pažbou pušky. Mnohým zajatcům začíná veliké rozčarování, neboť jsme přišli z bláta do louže – přec lepší, než zůstat na straně rakouské. Atmosféra zajatců se stává dusivou, hlavně přičiněním rumunských důstojníků i vojáků, kteří nás tlukou bez pardonu. Vinu nese také špatné stravování zajatců, hlavně snižování dávek stravy a chleba.

Šetřilo se na nás, chléb nahradila mamaliga (*kukuřičná kaše, pozn. PK*), ta pak kukuřičnými klasy nebo cibulí. I voda je odměřována na muže ½ l denně. Dal se čekatí hlad i jistá katastrofa infekcí, pro nedostatek výživy a čistoty. Začalo pomalé zavšivení, všeliké kožní nemoci – toť metla všech zajateckých táborů. Zajatec nebyl ani člověk, to bylo státní zlo, se kterým si nikdo nevěděl rady či co si počítí s tak velkým počtem darmožroutů. Pes vzbudil v člověku soucit, ale člověk k člověku, zvláště k zajatci... nebyly naše prosby vyslyšeny, nenašli jsme nikde porozumění, protože zajatec byl něco pod psí plemeno. Bytí mahajkou přes hubená vychrtlá záda nebo řádný štulec pažbou pušky pod žebra, až vidíš v nebi všechny svaté, to byla jediná radost našich strážců a zdálo se nám, že skutečně vyplácení Austriaků je nejoblíbenějším zaměstnáním rumunských žandárů. Výprask, to byl zajatců každodenní jídelníček, to jediné, co mohli zdarma a v nadbytku všem Austrikům dát a ran vždy v zásobě bylo připraveno. Život v zajateckém táboře stával se den ode dne horší a to vlivem rakouského náporu na posice rumunské. Rakouské hyeny, přes těžké přírodní překážky, deptali rumunskou armádu a ti si zase na bezbranných zajatcích vylévali zlost.

Konečně přišla doba, která se zdála být všem zajatcům velmi zářivá, neboť se proslýchalo, že několik tisíc zajatců půjde za frontu na zákopy. Věřilo se, že bude strava jistě lepší nežli v lágru a snad větší volnost. Radostně jsme opouštěli nehostinné baráky v Krajevi a nastupovali jsme další pouť do neznáma. (*Craiova, česky též Krajova, leží na řece Jiu, v župě Doli a zároveň je jejím správním střediskem, pozn. PK*) Pout' otroků hnaných jako divoké šelmy knutou a bajonety.

Náš transport na zákopy se neuskutečnil, nýbrž byl poslán na stavbu železnice přes řeku Prut, z Rumunska do Ruska.

Na této stavbě nové železnice pracovalo asi 10 000 zajatců všech národností – Maďaři, Bosňáci, Slováci, Němci a Čechů kolem 1000 duší. Na této železnici bylo prokleté vše, co patřilo k lidské společnosti. Proč my zajatci – lidé – jsme museli pykati a trpěti za hříchy jiných?! Vždyť zvíře mělo daleko větší cenu, než zajatec v táboře. Naše ubikace byli staré, ještě snad předpotopní, vojenské kasematy, nevysoké, 140cm, taktéž široké, do půlkruhu stavěné, žádná okna, ale zato dveře železné a hlavně opatřené těžkým zámkem a před dveřmi stráž - sentinel, který bedlivě strážil orlím zrakem a pohlížel na visací zámeček, aby snad nějaký ten Austriak jej neodstranil. V takové žalární kobce bylo nás tak namačkáno tolik, že jsme museli spáti na boku a vždy nohama proti sobě a musel čichati parfém nohou, druh druhu. Lůžko každého z nás sestávalo z nahé matičky země, pod hlavou smáčknutou vojenskou čepici a na těle místo deky hrály stovky vši a tisíce jejich buněk.